

COVID-19: informace pro občany (převzato z MZČR)

V souvislosti s aktuálním výskytem koronaviru Ministerstvo zdravotnictví systematicky monitoruje situaci a je v úzkém spojení jak s Evropským střediskem pro prevenci a kontrolu nemocí (ECDC), tak i s experty ze Světové zdravotnické organizace (WHO). Ministerstvo zdravotnictví dále připravilo pro občany souhrnné informace, které jsou průběžně aktualizovány.

Otázky a odpovědi

Co je koronavirus?

Označení *koronavirus* se používá pro jakýkoli virus, patřící do podčeledi *Coronaviridae*. Jde o souhrnné označení pro čtyři čeledi virů, které způsobují onemocnění u zvířat a lidí s různým stupněm závažnosti. Název je odvozen od charakteristického uspořádání povrchových struktur lipidového obalu virů ve tvaru sluneční korony. Může způsobit běžné obtíže, jako je nachlazení, kašel, dýchací obtíže, teploty. Ale také smrtící choroby, jako je dýchací onemocnění zvané těžký akutní respirační syndrom (SARS; Severe Acute Respiratory Syndrome) či infekci MERS (Middle East Respiratory Syndrome).

Nový typ koronaviru označovaný jako „nový koronavirus“ neboli nCov, případně také jako wuchanský koronavirus, se objevil poprvé v na začátku prosince 2019 v čínské provincii Chu-pej, v níž se nachází jedenáctimilionové město Wu-chan. Vědci už dokázali popsat genetickou strukturu viru. Čína tyto údaje uvolnila veřejnosti, takže na výzkumu nyní pracuje řada odborných pracovišť po celém světě.

Jak se koronavirus přenáší?

Koronavirus se přenáší z člověka na člověka po úzkém kontaktu, který trvá delší dobu. Jedná se o tzv. kapénkovou infekci, která je přenášena vzduchem. Zasahuje nejčastěji sliznice horních a dolních dýchacích cest. Inkubační doba je týden až čtrnáct dní. Po týdnu od nakažení se nemoc projeví neustupujícími horečkami. Mohou být provázené nepříjemnými pocity, bolestmi kloubů a svalů a brzy se objeví projevy kašle.

Jaké skupiny obyvatel jsou nejohroženější?

Mezi ohrožené skupiny patří zejména senioři, dětské skupiny, chronicky nemocní či osoby s oslabenou imunitou.

Ochrání mě proti koronaviru textilní rouška?

Při kontaktu s pacientem s příznaky akutního respiračního onemocnění je třeba dodržovat standardní opatření proti přenosu infekčních agens kapénkami, zejména ochranu dýchacích cest (ústenka, resp. rouška), respirační etiketu při kašli, kýchání a smrkání, používání jednorázových kapesníků, a také hygienu rukou, a to u symptomatických pacientů i zdravotnického personálu, který je ošetřuje. Roušky jsou prospěšné zejména k tomu, aby již nemocný člověk nešířil nemoc dál kapénkovou cestou například při chřipce, která je v současné době na vzestupu. Běžné papírové roušky pak chrání víc okolí před člověkem s rouškou, který by mohl být infekční, než daného člověka s rouškou před nakaženými kolem něj.

Existuje vakcína proti koronaviru?

V současné době není k dispozici vakcína, která by chránila proti viru 2019-nCoV.

Jaká je tedy léčba tohoto onemocnění?

Pro infekci 2019-nCoV není doporučena žádná specifická antivirová léčba. Lidé infikovaní tímto virem by měli zahájit podpůrnou léčbu, zmírňující příznaky této infekce. K podpůrné léčbě se využívají běžně dostupné léky. I Světová zdravotnická organizace zdůrazňuje, že se dá léčit množství symptomů této nemoci. Léčba je vždy individuální a vychází z konkrétních potřeb pacienta. WHO [uvádí na svých stránkách](#), že tato léčba je vysoce účinná.

Jak se chránit?

Důležité je postupovat tak, jak při klasickém respiračním onemocnění, jako v aktuálním chřipkovém období:

- vyhýbat se těm, kdo jsou zjevně nemocní
- dodržovat základní hygienická pravidla
- používat například i dezinfekci, pokud jsme v kontaktu s lidmi, kteří akutními respiračními potížemi trpí
- nezdržovat se v místech s vyšším počtem lidí

- jedinci, kteří trpí respiračním onemocněním by měli dodržovat pravidla respirační hygieny - tj. při kýchnutí a kašlání řádně užívat, nejlépe jednorázové, kapesníky, při kašlání a kýchnutí si zakrývat ústa paží/rukávem, nikoliv rukou! (kapénky se pak mohou přenést dál)
- samozřejmě i zdravotníci sami by se měli chránit, jelikož jsou to právě oni, kteří přicházejí s pacienty nejvíce do styku

S kým se mohu poradit?

Pokud potřebujete poradit v souvislosti s aktuálním výskytem koronaviru, ať už jste občan či zdravotník, je vám k dispozici infolinka [Státního zdravotního ústavu](#), která má číslo: 724 810 106. Linka je v provozu denně od 9 do 21 hodin.

Co mám dělat, pokud pocítuji příznaky onemocnění?

Rozhodně neplatí, že každý, kdo má teplotu a nějaké respirační potíže, trpí infekcí koronaviru! Navíc v současné době probíhá na celé severní polokouli chřipková epidemie, resp. nárůst akutních respiračních onemocnění. **Každý případ infekce virem 2019-nCoV tedy musí být charakteristický epidemiologickými kritérii - tzn. daný jedinec byl v ohnisku nákazy, a také klinickými kritérii - tzn. vykazuje symptomy, které jsou charakteristické pro dané onemocnění.**

Na koho se mají občané obrátit, pokud se chtějí nechat vyšetřit na přítomnost infekce 2019-nCoV?

V případě, že bude mít občan obavy o svůj zdravotní stav související s novým koronavirem, je třeba, aby **telefonicky kontaktoval svého registrujícího lékaře nebo lékařskou pohotovostní službu, popřípadě místně příslušnou krajskou hygienickou stanici**, kde mu poskytnou informace o dalším postupu v závislosti na zjištěných skutečnostech.

Jsou zavedeny specifické postupy, pokud se ve světě objeví nový typ infekce?

Česká republika má pro tyto situace **stanoveny přesné postupy**. Ministerstvo zdravotnictví průběžně informuje vedoucí pracovníky v oboru ochrana veřejného zdraví, praktické lékařství a infektologie o aktuálním vývoji epidemiologické situace. Dále resort zdravotnictví informuje také lékaře a všechny pracovníky ve zdravotnictví. V pohotovosti je rovněž Národní referenční laboratoř Státního zdravotního ústavu, která umí odhalit případný výskyt koronaviru.

Je možné nakazit se koronavirem, pokud si nechám poslat zboží zásilkou z čínských obchodů?

V tomto případě se není čeho obávat. Koronavirus 2019-nCoV se přenáší stejně jako jiná respirační onemocnění, tedy přenosem z člověka na člověka nejnáze kapénkovou infekcí. Virus nepřežije mimo lidský organismus více než několik hodin. Proto se ochranná opatření přijímají především na letištích apod., kde je velké množství lidí. Zásilkové společnosti, spedice a například ani Česká pošta žádná taková opatření v souvislosti s možnou nákazou čínským koronavirem z balíků a zboží obecně nepřijala, protože k tomu není důvod.

Pro ty, kdo cestují:

- pokud se u vás před či během letu objeví příznaky respiračního onemocnění, okamžitě informujte palubní personál
- v případě, že jste již na letišti, neopouštějte prostor letiště a telefonicky kontaktujte svého lékaře nebo lékařskou pohotovostní službu

Kde byla již infekce virem 2019-nCoV prokázána?

Infekce virem 2019-nCoV již byla prokázána v těchto zemích: Čína, Hongkong, Macau, Tchaj-wan, Austrálie, Kambodža, Kanada, Francie, Japonsko, Malajsie, Nepál, Singapur, Thajsko, Korejská republika, Spojené státy, Finsko, Vietnam, Německo a další. Interaktivní mapa oblastí, kde byla prokázána nákaza virem 2019-nCoV je k dispozici [zde](#).

Co zatím o novém koronaviru 2019-nCoV víme?

Nový typ koronaviru označovaný jako „nový koronavirus“ neboli nCov, případně také jako wuchanský koronavirus, se objevil poprvé v na začátku prosince 2019 v čínské provincii Chu-pej, v níž se nachází jedenáctimilionové město Wu-chan. Nový koronavirus se označuje názvem 2019-nCoV. Může způsobit běžné obtíže, jako je nachlazení, kašel, dýchací obtíže, teploty a horečky. Přenáší se z člověka na člověka po úzkém kontaktu, který trvá delší dobu. Jedná se o tzv. kapénkovou infekci, která je přenášena vzduchem. Zasahuje nejčastěji sliznice horních a dolních dýchacích cest. Každé onemocnění má samozřejmě svou inkubační dobu a individuální průběh. Odhaduje se, že by mohla být okolo sedmi dní, udává se ale až 14 dní. Mezi ohrožené skupiny patří zejména senioři, dětské skupiny, chronicky nemocní či osoby s oslabenou imunitou. Potenciál rozšíření po Evropě je v tuto chvíli vysoký. Nicméně, mnohem vyšší riziko šíření mají země, které mají intenzivní styk s Wu-chanem, kde je ohnisko nákazy.

Co dělat, pokud se cestující sám nepřihlásí?

Naprostou klíčovou je, aby byly **sdíleny veškeré dostupné informace**. Cestující musí být obeznámeni se situací a s tím, **na koho se mohou už na letišti obrátit** (viz také informační leták SZÚ). To je v takových situacích jedno z neúčinnějších opatření, které

může být zavedeno. Dále však platí, že pokud vykazuje některý z cestujících na palubě letadla znaky respirační choroby, posádka těsně před přistáním kontaktuje dispečink letiště a následně se na palubu letadla dostaví lékař. Zároveň jsou zaměstnanci letiště instruováni k tomu, aby prováděli tzv. namátkový screening cestujících, tzn. všimají si, zda daná osoba vykazuje symptomy respiračního onemocnění. Vzhledem k tomu, že má dané onemocnění delší inkubační dobu, je důležitá také individuální zvýšená obezřetnost.

Proč nebyl zatím vyhlášen tzv. plošný screening?

Situace **zatím nevyžadovala**, aby byl prováděn plošný screening, tzn. aktivní měření teploty všech cestujících a aktivní lékařské prohlídky všech cestujících. Dalším důvodem je i to, že by například teplotní screening neměl za současné situace význam, protože v současné době probíhá v celé severní polokouli chřipková epidemie, resp. nárůst akutních respiračních onemocnění, což by vedlo k velkému počtu falešně pozitivních vzorků. Platí, že každý, kdo má teplotu a nějaké respirační potíže, nemusí nutně trpět tímto onemocněním. Každý případ musí dát jednak **epidemiologická kritéria**, tzn. daný jedinec byl v ohnisku nákazy nebo v dané oblasti, a jednak **klinická kritéria**, tzn. vykazuje symptomy, které jsou charakteristické pro dané onemocnění. Byl však zaveden **namátkový screening cestujících**.

WHO vyhlásila tzv. globální stav nouze. Co to konkrétně znamená?

WHO popisuje stav zdravotní nouze jako „mimořádnou událost“, která představuje nebezpečí pro další země a vyžaduje koordinovaný mezinárodní zásah. Organizace vydává dočasná doporučení, která sice nejsou pro státy závazná, v případě jejich uplatnění mohou ale mít výrazné dopady v odvětvích, jako je cestovní ruch či mezinárodní obchod. Omezení cestovního ruchu v této chvíli ale WHO nenavrhuje.

WHO vyzvala k podpoře zemí se slabšími zdravotními systémy a k pomoci zemím se na takovou možnost připravit. Podle WHO je jediným způsobem, jak tuto epidemii porazit, spolupráce všech zemí v duchu solidarity, dále je třeba urychlit vývoj vakcín, léků i diagnostiky a především bojovat proti šíření fám i dezinformací, které se množí.

Co doporučuje WHO a další mezinárodní organizace v souvislosti s koronavirem?

Světová zdravotnická organizace (WHO) **v tuto chvíli doporučuje především informační osvětu u vstupu do dané země** formou informačních tabulí, letáků, elektronických bulletinů apod. Zároveň doporučuje zavedení určité míry vstupního screeningu a tam, kde je to vhodné zavedení teplotního screeningu. Dále doporučuje členským státům spolupráci úřadů veřejného zdraví s provozovateli leteckých společností. Doporučení WHO se vždy odvíjí od aktuálního stavu, proto mohou být průběžně měněna či doplňována. Je tedy nezbytné tato doporučení průběžně sledovat a flexibilně na ně reagovat. Informace a doporučení zveřejňuje WHO [na svých stránkách](#).

Jak konkrétně Ministerstvo zdravotnictví aktuální situaci monitoruje?

Pro tyto situace používá MZ **prostředek pro urgentní výměnu informací**, tzv. Early Warning and Response System. Jedná se o uzavřený systém, díky kterému můžeme průběžně komunikovat na každodenní bázi s ostatními státy. Dále se MZ účastní pravidelných **telekonferencí Výboru pro zdravotní bezpečnost EU** (angl. HSC-Health Security Committee), kde jsou sdíleny informace. Konkrétně informace o tom, jaký je epidemiologický vývoj a dále v rámci telekonference zaznívají odborná a relevantní vyjádření Světové zdravotnické organizace (WHO) a Evropského střediska pro prevenci a kontrolu nemocí (ECDC).

Jsou testy schopny odhalit nákazu i v inkubační době?

Testy jsou k dispozici v Národní referenční laboratoři Státního zdravotního ústavu a jde o test PCR na průkaz nukleové kyseliny. Nejedná se o test preventivní, nýbrž test, který **jednoznačně prokazuje, zda je daný jedinec infikován**, tzn. jestli má virus v krvi nebo například ve výtěru z dýchacích cest. Národní referenční laboratoř má k dispozici přesnou metodiku Světové zdravotnické organizace, jak vyšetření provádět.

Jaká opatření byla doposud ze strany MZ zavedena?

Dnes jsou již k dispozici **informace na Letišti Václava Havla, a to konkrétně LETÁKY a INFORMAČNÍ TABULE o možných rizicích pro cestovatele a JAK mají cestovatelé postupovat**, pokud se necítí zdravotně dobře. Ministerstvo zdravotnictví průběžně informuje vedoucí pracovníky v oboru ochrana veřejného zdraví, praktické lékařství a infektologie o aktuálním vývoji epidemiologické situace. Dále resort zdravotnictví informuje také lékaře a všechny pracovníky ve zdravotnictví. V pohotovosti je také Národní referenční laboratoř Státního zdravotního ústavu, která umí odhalit případný výskyt koronaviru. Nyní laboratoř funguje na bázi 24/7 a je schopna okamžitě vyřešit podezřelé případy.

Doposud zavedená opatření

- **Informační kampaň na Letišti Václava Havla** - informační cedule a letáky.

- **Posádky všech letadel** přistávající v Praze informují pasažéry o tom, co dělat pokud cestují z oblasti nákazy koronavirem a objeví se u nich teplota, kašel či dušnost.
- **Cílený screening: posádky** všech letadel přistávající v Praze a **zaměstnanci** letiště upozorňují cestující s příznaky jako je kašel, teplota či dušnost, aby vyhledali lékařskou pomoc přímo na letišti.
- **Cílený screening** na pasových kontrolách letiště.
- **Dva speciální vstupy** (gate) pro lety z Číny a jejich častá dezinfekce.
- **Častější dezinfekce** brán a přepážek.
- **Navýšení počtu stojanů** s dezinfekcí na Letišti Václava Havla.
- **Pohotovostní režim** Národní referenční laboratoře Státního zdravotního ústavu a krajských hygienických stanic.
- **Úzká komunikace** Ministerstva zdravotnictví s ECDC, WHO a EU.
- Ministerstvo zdravotnictví průběžně informuje vedoucí pracovníky protiepidemických odborů, praktického lékařství a infektologie o aktuálním vývoji epidemiologické situace.
- Ministerstvo zdravotnictví průběžně informuje lékaře a všechny pracovníky ve zdravotnictví.
- Informace pro občany a zdravotníky na webu Ministerstva zdravotnictví.
- **Informace o aktuálním testování onemocnění v ČR (data) na [webu Ministerstva zdravotnictví](#)** (aktualizováno denně).

Jaká opatření MZ nejnávětji zavádí?

- Informační kampaň na všech letištích v ČR
- Cílený screening na všech letištích ČR
- Informace od posádek letadel a zaměstnanců letišť směrem k pasažérům na všech letištích ČR
- **Infolinka SZÚ 724 810 106 (každý den 9-21 hodin)**

Je vydáno nějaké opatření směrem ke studentům, kteří se v posledních týdnech vrátili z Číny?

Vzhledem k tomu, že některé pražské vysoké školy poskytují výuku a zajišťují ubytování studentům z Číny, z oblastí omezeného výskytu nového koronaviru (2019-nCoV), mimo ohnisko nákazy - provincii Chu-pej, vydala Hygienická stanice hlavního města Prahy pátek 7. února 2020, v zájmu předběžné opatrnosti, celkem 31 vysokým školám v Praze plošné nařízení k plnění mimořádných opatření při nebezpečí vzniku epidemie.

Vysoké školy mají nařízeno:

- bezodkladně písemně a telefonicky informovat příslušnou hygienickou stanici o skutečnosti, pokud se dozví o příjezdu vysokoškolských studentů, popř. pedagogů z Číny v posledních 14 dnech;
- zákaz účasti na školní výuce po dobu 14 dnů po návratu z Číny;
- zákaz vstupu do studovny, knihovny, po dobu 14 dnů po návratu z Číny;
- omezit styk osob, které se v inkubační době vrátily z Číny, s ostatními fyzickými osobami po dobu 14 dní ode dne opuštění Číny;

Další body nařízení si můžete přečíst [zde](#).

Důležité kontakty

[Světová zdravotnická organizace](#)

[Státní zdravotní ústav](#)